

HC 11, 09-10-2017, Bob Veldman

Franse troepen trekken over de Lek op 15 januari 1795. Zij trokken de Republiek der zeven verenigde Nederlanden in. Dit waren soevereine staten. De patriotten trokken binnen, zij hadden 1787 een revolutie in gang gezet. Toen de revolutie was tegengehouden, vluchtten deze patriotten. Men probeerden de Franse troepen tegen te houden door de wijken door te steken: de Hollandse waterlinie. Dit werkte niet omdat het heel hard vroom. De Franse overwonnen en stichtten de Bataafse Republiek: vernoemd naar de Romeinse Bataven.

Deze republiek was niet direct een staatseenheid. De laatste stadhouder Willem V verlaat Nederland op 18 januari. De stadhouders waren een soort ambtenaren en waren opperbevelhebber van het leger. Door een militaire staatsgreep in Nederland een eenheidsstaat geworden in 1798. Er kwam toen ook direct een grondwet: De republiek was één en ondeelbaar, en het recht moest worden gecodificeerd.

De commissie van Hendrik Constantijn Cras moest zorgen voor een codificatie van het recht van de Bataafse Republiek. Hij was hoogleraar in het natuurrecht. Alle soevereine provincies hadden hun eigen recht. Het enige wat zij gezamenlijk besloten was defensie.

De hertogen van Bourgondië bestuurden van oudsher de Nederlanden. Dit gebeurde door slimme huwelijken te sluiten. Deze werden uiteindelijk afgelost door de Habsburgers. Karel V kreeg de plaatselijke titels in iedere provincie: universele uni, dezelfde persoon had het voor het zeggen in meerdere gebieden. Hij wilde meer eenheid, dit gebeurde volgens hem door meer juridische eenheid.

Hij wilde ten eerste weten wat het recht in de streken was. Hij wilde dat het op schrift werd gesteld: homologatiebevel (1531). Dit moest worden opgestuurd naar de landsheer en worden goedgekeurd. Niet alle streken deden dit, zij dachten aan het gevaar dat de landsheer er dingen aan zouden veranderen.

In 1555 stopte Karel V met zijn functie, en dus werd zijn broer Ferdinand de nieuwe Roomse keizer. De zoon van Karel V werd de nieuwe landsheer: Philips II. Hij was katholiek en wilde dat zijn onderdanen dit ook waren. Hij begon dus met de bestrijding van ketters.

Op 23 januari 1579 wordt de Unie van Utrecht gesloten. Dit wordt gezien als het begin van de zeven verenigde Nederlanden. Zij wilden samen een gemeenschappelijk leger op de been brengen en ervoor zorgen dat er geen verdragen gesloten konden worden met de staten apart. Zo wilden zij de 80-jarige oorlog van Spanje winnen.

In 1581 werd in het Placaet van Verlatinghe de landsheer van zijn titels afgezet. Nu kwam de vraag waar de soevereiniteit nu berustte. De staten-vergadering was een vergadering van de drie standen, hier werd ook altijd de landsheer aangesteld. In de staten-vergadering was de geestelijke macht weggevallen. Door het wegvallen van de soevereiniteit bij de landsheer, kwam de soevereiniteit te liggen bij de afzonderlijke staten-vergadering van de gebieden. Het enige overkoepelende orgaan op dit moment was de Staten-Generaal: zij gingen alleen over defensie en buitenlandse zaken. De vertegenwoordigers van de afzonderlijke staten gingen naar Den Haag om daar met elkaar te vergaderen. Deze vertegenwoordigers mochten alleen zo stemmen zoals afgesproken in de afzonderlijke staten-vergadering.

Universiteiten doceerde Romeins recht en dus geen plaatselijk recht. Het praktisch recht werd pas geleerd na de studie. Hugo de Groot schreef boek 'De Hollandsche rechts-geleerdheid'. Hij schreef voor het eerst in het Nederlands over het Hollandsrecht (plaatselijkrecht en Romeins recht). Hij is verantwoordelijke geweest voor veel vertalingen van juridische (Latijnse) termen.

In 1804 had de commissie, die bezig was met het wetboek, die inleidende titel klaar. Dit ontwerp is voorgelegd aan het hoog nationaal gerechtshof, zij oordeelde vernietigend. Het wetboek was meer een leerboek en begripsbepaling.

In 1806 komt de Bataafse republiek aan zijn einde en wordt een koninkrijk. De broer van Napoleon kwam op de troon: Lodewijk. Hij werd koning van Holland. Van zijn broer kreeg hij de taak om Frankrijk voorop te stellen, maar dit deed Lodewijk op den duur niet. Hij begon het volk te verzorgen. Van Napoleon moest Lodewijk Code Napoleon invoeren, maar Lodewijk wilde dit niet direct doen. Hij sloot een compromis: Hij liet de Code Napoleon aanpassen aan de Hollandse wetten.

Van der Linden had in 1807/1808 de Code Napoleon aangepast aan het Hollandsrecht. Toen Napoleon zei dat hij zijn Code Napoleon wilde laten gelden in Holland, zei Lodewijk dus dat hij een aangepaste versie wilden. Hij liet in 1809 delen van het boek van Van der Linden invoeren: 'Wetboek Napoleon ingerigt voor het Koninkrijk Holland'. Dit boek gold echter maar twee jaar, want Lodewijk was vergeten de rechterlijke organisatie aan te passen.

In 1810 werd Lodewijk afgezet als Koning. Koninkrijk Holland werd opgeheven en ingeleid bij het Franse Keizerrijk. De belangrijkste rechter bevond zich ook in Parijs, en dus werd ook de Franse wetgeving ingevoerd in het huidige Nederland. Code Napoleon was de tweede nationale codificatie (1811-1838).

1813 wordt Napoleon verslagen en dus valt het Franse keizerrijk. Er vindt een staatsgreep plaats door o.a. de Oranjes. De nieuwe koning wordt koning Willem I. Dit koninkrijk wordt al snel uitgebreid met België en Luxemburg. Dit gebeurde omdat men vond dat tussen de Engelse en de Pruisen een groter Koninkrijk moest komen.

Willem I wilde een nationale codificatie invoeren. Johan Melchior Kemper moest ontwerpen maken. In 1816 had hij een ontwerp af, maar de koning keurde dit niet goed. Zijn tweede ontwerp werd ook weer afgekeurd. Daarna begon de Tweede Kamer zelf met het schrijven van een wetboek; dit was klaar in 1830. Men hield het wetboek bij de tijd door het breed te interpreteren. Eduard Maurits Meijers heeft na maar dan honderd jaar het wetboek vernieuwd.

HC 12, 11-10-2017, Bob Veldman

Engeland werkt niet met een Codificatie, maar met de uitspraken van rechters en daarnaast zijn er ook wetten. In Engeland heeft men ook niet het romeinse recht gerecipieerd. In de middeleeuwen hadden de Engelsen al snel een eigen rechtssysteem, dus zij hadden het romeinse recht niet nodig.

Het romeinse recht heeft minder invloed gehad op het Engelse recht, dan in de rest van Europa. Van 43 tot 410 was Engeland een provincie van het Romeinse rijk. In Engeland is het romeinse recht niet gerecipieerd, maar in Schotland wel. Dit terwijl Schotland nooit deel is geweest van het Romeinse rijk. Er werd zelfs een muur gebouwd tussen Engeland en Schotland.

Tot het jaar 1066 was Engeland opgedeeld in verschillende koninkrijken, zij hadden allemaal ook hun eigen gewoonte recht. Dit was ook nog de tijd dat het romeinse recht nog herontdekt moest worden. In 1066 werd Engeland veroverd door Willem de Veroveraar, hij kwam uit Normandië. Op 14 oktober 1066 won Willem de slag bij Hastings. Hij vond dat hij recht had op de Engelse troon, want hij was verwant met de laatste koning. Hij liet zijn broer, die een bisschop was, een tapijt maken van zijn verovering. Hij had een concurrent: Harold. Deze liet hij ook afbeelden op dat tapijt, waarop te zien was dat Harold een eed had afgelegd waarmee hij zei dat de troon aan Willem behoorde.

Omdat nu een heel koninkrijk moest worden aangestuurd vanuit Normandië, vonden de leiders dat hun invloed strak moest zijn. Zo liet Willem een boek opstellen de precies aangaf wie over welk deel land eigenaar was. Zo kon hij belasting heffen, maar ook duidelijk zien wie waar land had. Zo kon hij het leenstelsel overzichtelijk houden. Hij zette zo een duidelijk piramide maken, met de koning bovenaan. Dit betekent dus dat de koning de enige eigenaar was van al het land.

In de 12^e eeuw heeft Hendrik II een grote invloed gehad op de ontwikkeling van de centralisatie van het recht. Hij had nog meer land dan Willem de Veroveraar. Hij was getrouwd met de ex-vrouw van de koning (want zij konden geen kinderen krijgen samen).

Hendrik II heeft koninklijke rechters aangesproken die namens de koning rechtspraken. De koning zelf reisde ook rond door zijn koninkrijk, om zo bijvoorbeeld belastingen te heffen. Hij had altijd een hof raad met zich mee, waaronder de rechters. Men had ook plaatselijke rechters, maar de koninklijke rechters waren populairder want de plaatselijke rechters hielden zich aan het canoniek recht. Bij de koninklijke rechter was er een proces dat meer lijkt op het recht van nu (met ratio). De koninklijke rechters konden lezen en schrijven. Zij werden **Justices in Eyre** genoemd. Men wilden graag een vaste plek voor deze rechters. Er werden klachten geschreven aan de koning. Toen bij de zoon van Hendrik, Jan zonder land, kwamen baronnen in opstand en toen tekende Jan de Magna Carta (1215). Hierin stonden wat rechten in van het volk over het recht. Hierin stond onder andere dat er altijd een plaats moest zijn waar de koninklijke rechters te vinden waren. Dit was in Westminster. Daarnaast reisden de rechters ook nog steeds door het land, dit gebeurde van (1178 tot 1215). Dus vanaf de Magna Carta was de rechtbank gecentraliseerd, en dit droeg weer bij aan de centralisatie van het recht. Hier werd het recht van de gewoonte van de rechtbank toegepast. De uitspraken van de rechter werden gezien als belangrijke jurisprudentie. Zo is langzamerhand het precedentenstelsel ontstaan.

The writ is een koninklijk document en dit bevatte een bevel. Als er klachten werden ingediend bij de koning, kon de koning met een writ een sheriff bevelen om bijvoorbeeld een stuk land terug te geven. Een writ was wel voorwaardelijk, want er kon over geprocedeerd worden. Wij kennen het nu als een dagvaarding. Als je een zaak wilde voorleggen aan een koninklijke rechter, moest je wel een writ hebben. Dit is een overeenkomst met het Romeinse recht, want hier moest je toestemming hebben van een preator. Daar moest je kijken naar de edicten van de preator.

Men ontwikkelde ook een rechtspraak d.m.v. een **jury**. Men gaf de sheriff de opdracht om een jury samen te stellen die daarover konden getuigen. Zij moesten de feitelijke vragen beantwoorden. Zij moesten dus oordelen over deze feiten, dit werd ook een recht. De rechter keek enkel nog over de procedure juist loopt, terwijl de jury oordeelt. In de privaatrechtelijke zaken is de jury meer naar achter gedrongen, omdat de rechters niet van de heel hoge schadevergoedingen houden die de jury soms geeft.

In Westminster Hall voltrok zich de gehele rechtspraak. Onder andere de **Court of common Pleas** had een plaats in deze gang, in de buurt van de deur. De pruiken werden gedragen door de rechters om zichzelf warm te houden, omdat het erg koud was in deze gang. De Court of common Pleas wilde graag verplaatsen, want zij hadden het erg koud. Maar dit mocht niet, want in de Magna Carta stond dat de common Pleas op een bepaalde plaats moest blijven. De processen van de court of common Pleas verliepen schriftelijk. Hier werden privaatrechtelijke geschillen voorgelegd. Het ging voornamelijk over het leenstelsel en het recht over de grond. Zij paste common law toe.

Court of king's bench past ook de common law toe. Hier kwamen strafzaken voor. Dit staat in verband met het privaatrecht, omdat in de middeleeuwen er geen verschil was tussen een onrechtmatige daad en een strafbaar feit. De rechters hier werden niet door de overheid betaald, maar uit de rechtszaken zelf.